

Húsvét ünnepe

Jézus, Megváltónk sírba szállt

Mint a beharangozóból kiderült, az EvÉlet e helyén mostantól ismét gyülekezeti énekeinkre irányul a figyelem. Az új rovat indulása felett érzett öröm kiteljesedik azzal, hogy az ÉnekKincstár első írása a kereszténység legfontosabb ünnepén, húsvétkor jelenik meg.

Húsvét ünnepének ógyházi evangéliuma a Márk szerinti feltámadás-történet (Mk 16,1–8). Epistolája 1Kor 5,6–8, melynek központi gondolata: „Takarítsátok ki a régi kovászt, hogy új tészta legyen, hiszen ti kovásztalanok vagytok, mert a mi húsvéti bárányunk, a Krisztus, már megáldoztatott” (7. vers).

Énekrendünk hűen tükrözi lutheránus voltunkat: húsvét graduáléneke *Luther Márton* munkája.

A *Christ lag in Todes Banden – Jézus, Megváltónk sírba szállt* (EÉ 215) – a legkorábbi énekeskönyvekben a következő címmel jelenik meg: „Ein Lobesang *Christ ist erstanden gebessert*” (a *Krisztus feltámadt* dicséret javítva). Ez az elnevezés a német vallásos népdal történetének legrégebbi darabjára mutat. A *Christ ist erstanden* keletkezése legalább a 12. századra nyúlik vissza; már a korai időkben némely helyen beleszövődött a liturgiába. A 15. században majd minden népies-egyházi alkalmon énekelték, egyike a leggyakrabban használt német egyházi énekeknek.

E néhány adat is mutatja, hogy a *Krisztus feltámadt* (EÉ 213) és a *Jézus, Megváltónk sírba szállt* története egymásból következik, így a kettőt együtt, párhuzamosan ismerjük meg (még egy érv emellett: a *Krisztus feltámadt* a húsvét hajnali istentisztelet graduáléneke).

Legrégibb ránk maradt formájában a *Christ ist erstanden* egy versszakos (az általunk ismert ének ismétlőjelig terjedő része); a reformáció korában kétstrófás-refrénes változatban jelenik meg (ez a mai teljes versszakot jelenti).

A *Christ lag in Todes Banden* esetében Luther kibontotta, kibővítette a középkori dallamot. Ez már szövegében és dallamában is önálló alkotás, amely a – liturgiában a *Christ ist erstanden* előtt felhangzó – *Victimae paschali laudes* (magyarul GyLK 786) szekvenciából is felhasznál egyes motívumokat.

Luther munkatársa, *Johann Walter*, 1524-es énekeskönyvében két dór dallamvariánst közöl. Az első változat valószínűleg Luthertől származik, a második, ma énekelt verziót pedig *Johann Walter* írta (és több szövegben meg is zenésítette).

Az ének hét versszaka erőteljes képekben tárja elénk Jézus Krisztus győztes küzdelmét a halállal (énekeskönyvünk *Túrmezei Erzsébettől* származó fordítása a 2. strófát nem közli). A halál eltűnt fullánkjának képe 1Kor 15,55-öt követi; az (eredeti szövegben szereplő) kovász- és a bárány-motívum a cikk elején említett epistolára utal. A húsvéti tiszta bárány és a vér jele az ajtófélfán utalás a zsidó nép Egyiptomból való szabadulására is (2Móz 12,3–7). Krisztus mint húsvéti Bárány: az ének és az evangélium központi üzenete.

A műzenei feldolgozások közül a legfontosabb *J. S. Bach* 4. kantátája. Ez a korai mű – Bachnál is ritkaságként – csak korálszöveget és -dallamot tartalmaz: egy rövid hangszeres tétel után mind a hét versszakot feldolgozza. A darab előképét megtaláljuk *J. Pachelbel* azonos című kantátájában.

Luther éneke már a legkorábbi magyar nyelvű kottás énekeskönyvben, *Gálszécsi István* töredékesen fennmaradt gyűjteményében (1536/38) megtalálható. Most a legjobb magyar verzióval, *Serédi János* fordításával kívánunk Olvasóinknak áldott ünnepet.

„Krisztus halál fogságába / adaték mi bűneinkért. / De ismét ím feltámad / és mi nekünk életet nyert. / Ezen mi mind örvendünk, / és Istennek hálát adjunk, / énekelvén, alleluja. Alleluja. // Ez ám a húsvéti Bárány, / kiről az Isten parancsolt, / ki keresztfának oltárán / buzgó szeretetben megsült. / Vére jegyzi szívünket, / halál ellen biztat minket, / hozzánk öldöklő nem térhet. / Alleluja. // Ez igaz húsvét ünnepben / ó kovásznak lenni nem kell, / ne éljünk régi bűnökben, / Krisztust kövessük új szívvel. / Ó lelkünkben táplálni, / hitünkben akar nyugodni, / halálból életre vinni. / Alleluja.” (Eperjesi graduál 1635, 1.5.7.)